

ADVOKATFIRMA
CHRISTIAN HARLANG

Østre Landsret, 7. afdeling
Bredgade 59
1260 København

K O P I

J.nr.

PROCESSKRIFT 4

(31. august 2012)

i sagerne

c/o Advokatfirma Christian Harlang
Nytorv 5
1450 København k
(v/ advokat Christian Harlang)

og

(2)

(3)

(4)

(5)

(6)

alle c/o Advokatfirma Christian Harlang
Nytorv 5
1450 København k
(v/ advokat Christian Harlang)

samt

(7) -----

(8)

(9)

alle c/o Advokatfirma Christian Harlang

Nytorv 5
1450 København k
(v/ advokat Christian Harlang)

mod

Forsvarsministeriet
Holmens Kanal 42
1060 København K
(v/ Kammeradvokaten v/ adv. Peter
Biering)

Sagsøgtes processkrift B af 13. august 2012 giver ikke sagsøger anledning til ændring af de nedlagte påstande og ej heller sagsøgerens øvrige processtof. I øvrigt bemærkes følgende:

PÅSTANDE

Overfor sagsøgtes påstande om afvisning nedlægges påstande om sagens fremme.

A. ANERKENDELSESPÅSTANDE OM EMRK ART. 3-UNDERSØGELSESPLIGTEN, DER PÅHVILER DEN DANSKE STAT (SÅVEL ØSTRE LANDSRET SOM SAGSØGTE, REPRÆSENTERET VED KAMMERADVOKATEN).

A.1. Indledende bemærkninger vedr. sagsøgernes påstand 2.

A.1.1. Ad processkrift B, s. 5, pkt. 3.1.

I 2. - 4. afsnit hævder sagsøgte, at sagsøgte finder det "...uklart...", hvem sagsøgernes principale påstand 2 er "...rettet mod..."

Som påstanden er formuleret, drejer den sig umisforståeligt om sagsøgtes forpligtelser. Sagsøgte er den danske stat.

Sagsøgerne har tillid til, at Østre Landsrets dommere besidder kapaciteten til at forstå indholdet og betydningen af sagsøgernes påstand 2.

A.1.2. Ad processkrift B, pkt. 3.2.

Sagsøgte forsøger som et rent retorisk kneb i processkriftets s. 5, sidste afsnit, til s. 6, 4. afsnit, at "skrive sig ud af", at EMRK art. 3 i henhold til EMDs faste praksis¹ også pålægger Danmark pligt til ikke at overlade sagsøgerne i andres varetægt, hvis dette indebærer en reel risiko for, at de derved udsættes for tortur. Det samme gælder naturligvis også, hvor den pågældende stat ved sin bistand har foranlediget, at en frihedsberøvelse, der indebærer samme risiko, kunne finde sted.

Det er ukorrekt, at undersøgelsespligten efter EMRT art. 3 alene retter sig mod, hvorvidt der *"...bør rejses strafferetlige sager mod ansvarlige personer..."* Noget sådant følger heller ikke af de af sagsøgte omtalte domme fra EMD. Sagsøgte har således baseret sig på, at man skulle kunne slutte modsætningsvis fra f.eks. præmis 102 i dommen Assenov mod Bulgarien, hvoraf fremgår, at undersøgelsen (oversat): *"...skal kunne føre til identifikation og straf af de ansvarlige..."* Ligeledes er det uden belæg i konventionspraksis, at undersøgelsespligten f.eks. skulle bortfalde, fordi den torturerede ønsker at kræve tortgodtgørelse og/eller fordi pligten gøres gældende i forbindelse med et søgsmål om godtgørelse.

Til sagsøgtes anførsler i processkrift B, s. 6, sidste afsnit, om hvem der kan foranledige den pågældende undersøgelse foretaget, bemærkes, at sagsøgte igen forsøger at præsentere sit eget, yderst indskrænkede, billede af praksis efter EMRK art. 3. I EMDs praksis er det således f.eks. udtrykkeligt afvist, at undersøgelsen nødvendigvis *"...skal foretages af konventionsstaternes udøvende myndigheder..."*, jf. EMDs dom af 6. april 2004 i sagen Ahmet Özkan

¹ Siden dom af 7. juli 1989 i sagen Soering mod Storbritannien.

m.fl. mod Tyrkiet, præmis 359, som allerede er omtalt i sagsøgernes processkrift 3, pkt. A.4., s. 9, 1. afsnit. Landsdommer Jon Fridrik Kjølbro anfører i hovedværket "Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – for praktikere", 3. udgave af 2010, s. 214, 1. afsnit i overensstemmelse hermed:

"Pligten til at iværksætte en undersøgelse er ikke begrænset til tilfælde, hvor der foreligger en anmeldelse, men gælder også i tilfælde, hvor nationale domstole konfronteres med klare oplysninger i officielle dokumenter, herunder lægeerklæringer, der giver grundlag for at antage, at personer har været udsat for en behandling i strid med artikel 3. Hvis den nationale domstol ikke har kompetence til at foretage en undersøgelse, har den pligt til at viderebringe oplysningerne til rette myndighed, således at denne kan iværksætte en undersøgelse."

A.2. Sagsøgtes anmodning om udskillelse.

S. 3, 5. afsnit, støtter sagsøgte sin anmodning om udskillelse af sin afvisningspåstand overfor sagsøgernes påstand 2 på sagsøgtes gætterier om, hvorfor sagsøgerne har nedlagt påstand 2. Sagsøgtes anmodning finder selvsagt ingen støtte i sådanne gætterier.

Der henvises i øvrigt til sagsøgernes processkrift 3, pkt. A.

A.3. Ad sagsøgtes afvisningspåstande.

A.3.1. Vedr. sagsøgernes principale påstand 2.

Til sagsøgtes 4 indsigelser bemærkes:

Om 1. indsigelse: Der er intet uklart over, at sagsøgerne påstår sagsøgte tilpligtet at anerkende, at denne har pligt til under nærværende retssag at foretage en effektiv oplysning af sagsøgernes rimeligt begrundede krav i anledning af deres udsættelse for tortur og anden umenneskelig og nedværdigende behandling. Domstolene har endvidere mulighed for at tage

stilling til, om denne pligtmæssige oplysning af sagen fra sagsøgtes side må anses for at have været effektiv. Eksempelvis om der er emner ang. sagens reelle substans, som sagsøgte under dække af udskillelsesbegæring, formalitetsindsigelser, m.v. bevidst forsøger ikke at forholde sig til, og som ellers kunne tjene til oplysning af sagsøgernes krav. Tilsvarende om der er dokumenter m.v., som sagsøgte uden behørig grund, jf. EMRK art. 3, nægter at fremlægge, fordi de kan bidrage til en effektiv oplysning af sagens faktum. Sagsøgernes principale påstand 2 adskiller sig ikke i klarhed eller egnethed fra en anerkendelsespåstand, som ville gå ud på at dømme sagsøgte til at foranledige en udenretlig undersøgelse af sagsøgernes rimeligt begrundede krav i anledning af deres udsættelse for tortur og anden umenneskelig og nedværdigende behandling. En sådan påstand ville – ligesom sagsøgernes principale påstand 2 – heller ikke kunne afvises som "...uklar..." Det bør ikke kunne forvirre statens repræsentant, i en sag af så stor betydning, at nogle af anbringenderne til støtte for den principale påstand 2 refererer til retsplejelovens § 339, stk. 3, og § 344, stk. 3. Det forvirrer næppe heller domstolene.

Om 2. indsigelse: De af sagsøgte nævnte domme vedrører retssager, hvis anerkendelsespåstande ikke er sammenlignelige med sagsøgernes principale påstand 2 i nærværende sag. Den første dom vedrørte således mulig pligt til nedgravning af et metrobyggeri, den andens påstande måtte reelt anses for anbringender og var i betydelig grad generelt affattet og med et ganske ubestemt indhold. Endvidere henvises til bemærkninger vedr. den sagsøgtes 1. indsigelse.

Om 3. indsigelse: Sagsøgernes principale påstand 2 kan ikke omformuleres til "...en anmodning til landsretten om at anvende retsplejelovens §§ 339, stk. 3, og 344, stk. 3...". Den vedrører rettelig sagsøgtes oplysningsforpligtelser. Sagsøgte **opfordres (13)** til at redegøre for, hvorledes selve konstateringen af sagsøgtes undersøgelsespligt, jf. sagsøgernes principale påstand 2, skulle kunne medføre, at sagsøgerne fik medhold i deres påstande om tortgodtgørelse. Sagsøgerne er endvidere ikke, således som det synes forudsat i sagsøgtes processkrift B, s. 7, 3. afsnit fra neden, forpligtet til "...på sædvanlig vis..." at anmode Østre Landsret om at foretage dette eller hint.

Om 4. indsigelse: Sagsøgerne har selvsagt retlig interesse i, at deres rimeligt begrundede krav undersøges, jf. EMRK art. 3.

A.3.2. Vedr. sagsøgernes subsidiære påstand 2.

Til sagsøgte 2 indsigelser bemærkes:

Om 1. indsigelse: Forsvarets Auditørkorps er ikke uafhængigt og uvildigt i forhold til sagsøgte, jf. den militære retsplejelovs § 6, stk. 3, der lyder:

"Forsvarsministeren er generalauditøren og auditørerne overordnet og fører tilsyn med disse."

Sagsøgerne har endvidere ikke nedlagt påstand om, at der foretages en *"...strafferetlig efterforskning af de konkrete episoder, som disse to retssager angår..."* Sagsøgte har misforstået sagsøgernes påstand 2.

Om 2. indsigelse: Sagsøgte påstår, at en pådømmelse ("*...påkendelse...*") af sagsøgernes subsidiære påstand 2 ikke vil fjerne nogen bestående retsuvished. Sagsøgte har imidlertid afvist at fremlægge dokumenter og bevidst undladt at fremkomme med oplysninger om sagens faktum, som kan være af afgørende betydning for rettens stillingtagen til sagsøgernes krav på tortgodtgørelse. Alene p.g.a. sagsøgte egen procesadfærd, er der fortsat tvist desangående. Deraf følger, at aktualitetskravet også er opfyldt.

Sagsøgte bemærkninger i processkrift B, s. 9, 1. og 2. afsnit, er uden relevans for nærværende retssag, og forudsætter i øvrigt efter deres ordlyd urigtigt, at landsretten allerede nu skulle have meddelt sagsøgte, at sagsøgernes påstand 2 afvises.

A.4. Ad sagsøgtes frifindelsespåstande.

Sagsøgte har pligt til at foretage en effektiv, uafhængig og betimelig undersøgelse af sagsøgernes krav, principalt under nærværende retssag som egnet forum, subsidiært ved at foranledige særskilt undersøgelse heraf.

Sagsøgte har ved sin aktive medvirken sikret, at sagsøgerne kunne blive og blev frihedsberøvet under den såkaldte "Operation Green Desert" d. 25. november 2004. Faktum er, at operationen fandt sted som følge af sagsøgtes aktive bistand hertil, og at irakisk politi ikke var i stand til at gennemføre denne operation alene, men havde behov for det danske militærs bistand. Dertil kommer, at sagsøgerne har været under dansk jurisdiktion, da de kort efter deres pågribelse blev transporteret i danske køretøjer med dansk personel.

På tidspunktet for operationens gennemførelse havde sagsøgte endvidere grund til at befrygte, at sagsøgerne under deres frihedsberøvelse ville blive udsat for tortur og andre krænkelser af EMRK art. 3.

Selv hvis det udelukkende var irakisk politi, der fysisk tilbageholdt sagsøgerne under operationen, kan Danmark selvsagt stadig ifalde ansvar for krænkelser af EMRK art. 3, hvis staten bistår under en operation, som indebærer en reel risiko for, at ét eller flere mennesker udsættes for tortur eller anden umenneskelig eller nedværdigende behandling.

Dertil kommer, at en simpel overladelse af de faktiske handlinger ("det beskidte arbejde") til irakiske politistyrker, i realiteten udgør et forsøg fra sagsøgtes side på at omgå sine retlige forpligtelser efter EMRK art. 3 til at påse, at tilbageholdte irakiske borgere ikke risikerer at blive udsat for tortur m.v.

Ad processkrift B, pkt. 5, 3. afsnit: Det er som bekendt et brud på EMRK art. 3, når personer, der er underlagt Danmarks ansvar, overlader tredjelandes borgere til andre, hvis der er reel risiko for, at borgerne derved udsættes for behandling, der er i strid med EMRK art. 3, jf. f.eks. EMDs dom af 7. juli 1989 i sagen Soering mod Storbritannien, præmis 91. Det samme gælder

naturligvis også, hvor den pågældende stat ved sin bistand har foranlediget, at en frihedsberøvelse, der indebærer samme risiko, kunne finde sted.

Ad processkrift B, pkt. 5, 4. afsnit: Der henvises til sagsøgernes processkrift 3 af 22. juni d.å., pkt. A.3.

A.4.1. Den varslede kommissionsundersøgelse.

For det første er Justitsministeriets udkast til kommissorium af 11. april d.å., fremlagt som sagens bilag AF, formuleret så generelt, at det ikke er sikret, at sagsøgernes konkrete, individuelle sager vil blive undersøgt, og da slet ikke i overensstemmelse med kriterierne efter EMRK art. 3. Der er ikke formuleret pligt til at undersøge hver enkelt konkret tilfælde, herunder sagsøgernes tilfælde.

For det andet er Danmark forpligtet til at fremme undersøgelser af mistanke om tortur med behørig hurtighed og effektivitet, jf. fast praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol.²

Der er allerede gået mange år, siden krænkelseerne fandt sted. Den forestående kommission, som pr. d.d. (31. august 2012) endnu ikke er endeligt nedsat, får en så lang frist som 5 år fra tidspunktet for dens nedsættelse. Dette vil i sig selv indebære en overtrædelse af EMRK art. 3, da undersøgelsen indenfor kommissoriet ikke vil finde sted med den fornødne hurtighed set i forhold til sagsøgerne.

Af ovennævnte grunde vil den mulige kommissionsundersøgelse og dens nedsættelse ikke kunne opfylde kravene til den undersøgelse, som sagsøgerne har ret til.

² Jf. bl.a. sagerne Denis Vasilyev mod Rusland (dom af 17. december 2009), Labita mod Italien (dom af 6. april 2000), Kurt mod Tyrkiet (dom af 25. maj 1998), m.fl. Se endvidere landsdommer Jon Fridrik Kjølbro: "Den Europæiske Menneskerettighedskonvention - for Praktikere", 3. udgave 2010, s. 212 – 215.

A.4.2. Auditørkorpsets skrivelse dateret d. 28. februar 2011.

Den i bilag AG omtalte auditørundersøgelse opfylder af flere grunde ikke kravene til en effektiv og uafhængig undersøgelse af sagsøgernes rimeligt begrundede anførsler om at være blevet udsat for tortur.

For det første er den af Forsvarets Auditørkorps foretagne undersøgelse ikke uafhængig i forhold til sagsøgte. Ifølge den militære retsplejelovs § 6, stk. 1, er det sådan, at *"Generalauditøren og auditørerne påtaler lovovertrædelser i sager, der skal behandles som militære straffesager."* Af stk. 2 fremgår, at disse auditører også forestår efterforskningen, bistået af auditorfuldmægtige. Det fremgår videre af stk. 3, at *"Forsvarsministeren er generalauditøren og auditørerne overordnet og fører tilsyn med disse."*

For det andet er auditørkorpsets undersøgelse ikke effektiv i forhold til de krænkelse, som sagsøgerne har været udsat for. Undersøgelsen baserer sig alene på dokumenter ("*...rapporteringer, udtalelser og avisartikler...*" samt sagsøgtes besvarelse af spørgsmål stillet i Folketinget, jf. s. 2, 1. afsnit), men der er ikke foretaget nogen som helst afhøringer, dels til efterprøvning af om dokumenternes udvisende kunne be- eller afkræftes, dels med henblik på indhentelse af yderligere oplysninger. Videre er undersøgelsen alene blevet afsluttet, fordi:

1. Et muligt strafansvar blev anset for forældet,
2. det på baggrund af avisartikler, m.v., fandtes "*...mindre sandsynligt...*", at dansk militært personel skulle have foretaget kropsvisitering og rektalundersøgelser af tilbageholdte irakere under operation "Green Desert", og
3. der ikke foreligger nogen "*...formodning for...*", at de pågældende undersøgelser "*...under de oplyste omstændigheder i sig selv skulle udgøre et strafbart forhold...*"

Ad begrundelse 1: Det har ikke betydning for sagsøgernes ret til tortgodtgørelse, eller på krav om undersøgelse af deres rimeligt begrundede krav, om et muligt strafansvar for én eller flere personer, der henhører under Forsvarsministeriet, skulle være forældet.

Ad begrundelse 2 og 3: De af Auditørkorpset opstillede formodninger og sandsynlighedsvurderinger er forkerte, og en afhøring af det under Operation Green Desert implicerede danske militærpersonel kunne meget vel have afkræftet auditørens formodninger og sandsynlighedsvurderinger.

På denne baggrund er det åbenbart, at auditørkorpsets undersøgelse ikke opfylder kravene efter EMRK art. 3 om en uafhængig og effektiv undersøgelse.

B. GENOPTAGELSESBEGÆRING VEDR. SAGERNE

Det fastholdes, at Østre Landsrets beslutninger af 8. juni 2012 om at udskille nærmere bestemte spørgsmål og om at afkræve sagsøgerne at stille sikkerhed for sagsomkostninger i et for sagsøgerne klart uforholdsmæssigt omfang er uhjemlede og skal ændres. Der henvises til processkrift 3, pkt. B.

Uanset sagsøgtets fremstilling i processkrift B, s. 11, forholder det sig sådan, at sagsøgerne som følge af indholdet af Østre Landsrets skrivelse af 7. maj 2012 ("*Sagen udsættes på sagsøgerens bemærkninger vedrørende editionsbegæring til...*") og sagsøgernes overensstemmende svar dertil i processkrift 2 af 23. maj 2012 ("*Når sagsøgtets stillingtagen til den indgivne editionsbegæring foreligger, vil sagsøgerne afgive et processkrift vedr. det mellem parterne i øvrigt udestående.*"), ikke har haft behørig adgang til kontradiktion for så vidt angår det af sagsøgte anførte vedr. spørgsmål om udskillelse og sikkerhedsstillelse. Der henvises til processkrift 3, pkt. B, s. 10 - 12.

Sagsøgerne bemærker tillige, at sagsøgte i processkrift B har undladt at anføre, hvorfor ovennævnte skriftveksling efter sagsøgtets opfattelse indebærer, at sagsøgernes ret til kontradiktion ikke skulle være krænket ved Østre Landsrets beslutning af 8. juni 2012. Sagsøgte har i stedet forsøgt sig med den retoriske "undvigelsesmanøvre" at skrive udenom problemstillingen.

Sagsøgte har i Processkrift B, pkt. 6.1, s. 12, 1. afsnit, frafaldet sit anbringende fra svarskrift af 14. december 2011, pkt. 6.1, 3. afsnit, om, at det må *"...anses som en nødvendig procesforudsætning, at det kan dokumenteres, at sagsøgeren eksisterer og var blandt de 35-38 tilbageholdte personer."*

Nu gøres det vedr. processuel partsevne fra sagsøgtes side kun gældende, at *"...sagsøgernes eksistens og identitet..."* ikke er godtgjort.

Sagsøgte har ikke i processkrift B bestridt, at der med de fremlagte bilag 3 og 19 til 27 skulle være ført dokumentation for sagsøgernes eksistens og identitet. I henhold til den civile retlige forhandlingsmaksime betyder dette, at sagsøgte tiltræder, at dokumentation skal betragtes som ført. Sagsøgerne har endvidere alle ført bevis for deres eksistens og identitet. Der er herefter absolut intet grundlag for at udskille indsigelsen om processuel partsevne. Sagsøgerne agter endvidere alle at afgive partsforklaring for Østre Landsret.

Det fastholdes, at sagsøgtes indsigelser i nærværende sager om, at sagsøgernes ikke skulle have *"dokumenteret sin identitet"*, er usaglige, jf. processkrift 3, pkt. B.2.a, s. 15. Sagsøgerne bemærker, at sagsøgte ikke i processkrift B bestrider, at sagsøgtes indsigelser desangående er usaglige.

Ad spørgsmålet om udskillelse af sagsøgtes forældelsesindsigelse bemærkes:

Sagsøgerne minder om, at sagens faktum og jus indebærer, at der ifølge gældende folkeretlige og militærretlige regler ikke er indtrådt rettighedsfortabelse, heller ikke ved forældelse.

Sagsøgernes har et retskrav på en effektiv, uafhængig undersøgelse af deres (mere end) rimeligt begrundede anmeldelser om den danske stats overtrædelser af EMRK art. 3.

Undersøgelsen kan og skal foretages under nærværende retssag, jf. sagsøgernes principale påstand 2, idet sagsøgte ikke har foranstaltet andet.

Som anført i processkrift 3, pkt. B.1, s. 13, næstsidste afsnit, er kravet på en sådan undersøgelse ikke undergivet forældelse. Sagsøgte har da heller ikke bestridt dette anbringende i processkrift B.

Sagsøgernes retskrav på en sådan undersøgelse indebærer, at en stillingtagen til sagsøgtes forældelsespåstand ikke vil kunne afslutte sagen, hvorfor der ikke er grundlag for at udskille denne til særskilt behandling efter retsplejelovens § 253. Der er ganske enkelt ikke nogen procesbesparelse at vinde derved.

Forældelse kan ikke indtræde, hvis sagsøgerne *"...har været afskåret fra afbryde forældelse ... på grund af en hindring, som ikke beror på [sagsøgernes] forhold..."*, jf. forældelseslovens § 14, stk. 1.

Foranlediget af IRCT (International Rehabilitation Council for Torture Victims) er der foretaget fagkyndige retsmedicinske undersøgelser af sagsøgerne og konsekvenserne af, at de har været udsat for tortur, både for så vidt angår fysiske og psykiske skadevirkninger. Skriftlige erklæringer af 15. maj 2012 fremlægges som sagens **bilag 29** til **37**.

De fysiske og psykiske skader sagsøgerne blev påført under deres tilbageholdelse har yderligere svækket sagsøgernes reelle mulighed for at rejse sag i Danmark.

Disse følgevirkninger har til dels også først manifesteret sig indenfor de seneste 3 år forud for tidspunktet for sagernes anlæg, hvorfor deres krav på erstatning og tort opstået som følge heraf (også foruden de øvrige anførte grunde der selvstændigt indebærer, at der ikke er indtrådt forældelse) ikke vil være forældet. Sagernes behandling vil følgelig ikke kunne afsluttes ved en stillingtagen til sagsøgtes forældelsesindsigelse.

Som det fremgår, er de fagkyndige rapporter udarbejdet af statsobducent, prof. dr.med., Jørgen Lange Thomsen, for så vidt angår de fysiske forhold og

for så vidt angår de mentale af to arabisktalende retsmedicinere, dr. Mona Hamed og dr. Sana Hamze.

Sagsøgerne vil om de anførte forhold ved tilfangetagelsen, torturen og ugerne herefter samt de nævnte fysiske og mentale skader blive afhørt for landsretten under hovedforhandlingen.

Af hensyn til sagens ordentlige forberedelse også vedrørende disse for sagsøgernes procesførelse centrale anliggender **opfordres (14)** sagsøgte til at tage stilling til følgende:

- 1) Er sagsøgte indforstået med, at bilag 29 til 37 indgår som bevis i sagen?
- 2) I tilfælde af at 1) besvares benægtende, ønskes stillingtagen til, om dele af bilag 29 til 37 efter sagsøgtes opfattelse kan indgå og i hvilket omfang.
- 3) Under hensyn til sagsøgtes besvarelse af 2) ønskes stillingtagen til (gerne i form af forslag), hvorledes og hvor de retsmedicinske undersøgelser kan finde sted.

Ad spørgsmålet om det klart uforholdsmæssige krav om sikkerhedsstillelse bemærkes:

Som oplyst i processkrift 3, pkt. 3.b, har sagsøgerne alle en indtægt, der ligger under den oplyste gennemsnitlige årsindtægt pr. indbygger i Irak, som er på ca. 23.000 danske kroner.

Det er en retsvildfarelse, når sagsøgte postulerer, at oplysninger om den gennemsnitlige årsindkomst for en person bosiddende i Irak ikke har betydning for spørgsmålet om sikkerhedsstillelsens størrelse. I den forbindelse henvises til EMDs dom af 19. juni 2001 i sagen Kreuz mod Polen, præmis 62 og 66, hvoraf det udtrykkeligt fremgår, at denne faktiske

oplysning har betydning for, om der er sket en krænkelse af EMRK art. 6. Derfor fandt EMD, at, jf. præmis 66 in fine:

"...The fee required from the applicant for proceeding with his action was excessive. It resulted in his desisting from his claim and in his case never being heard by a court. That, in the Court's opinion, impaired the very essence of his right of access." (understreget her)

Såfremt Østre Landsrets afgørelser af 8. juni og 10. august 2012 om sikkerhedsstillelse måtte blive opretholdt, må dette forventes at medføre, at sagsøgerne alene som følge af deres økonomiske forhold nægtes adgang til at få prøvet deres sager om udsættelse for tortur og umenneskelig og nedværdigende behandling under danske styrkers ansvar.

Dette vil udgøre en klar og ubestridelig krænkelse af EMRK art. 6, om sagsøgernes ret til en retfærdig rettergang. Beskyttelsen efter art. 6 omfatter, som det klart er fastslået i Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols mangeårige praksis, at der er effektiv adgang til domstolene.³ Det indebærer, at bl.a. retsafgifter, sikkerhedsstillelse, o.s.v., ikke må være på et niveau, som reelt hindrer menneskers adgang til domstolene, da dette vil udgøre et indgreb i selve essensen af retten til adgang til domstolene.

Hvis Østre Landsret ophæver sine afgørelser af 8. juni og nu også af 10. august 2012 (eller nedsætter sikkerhedsstillelsen betydeligt og til et niveau, som sagsøgerne har rimelig udsigt til at stille), vil dette endvidere ikke rejse spørgsmål om uforenelighed med retsplejelovens § 321. Bestemmelsen rummer tillige mulighed for en indskrænkende fortolkning i overensstemmelse med forpligtelserne efter EMRK.

For så vidt angår spørgsmålet om en mulig sammenhæng med reglerne om fri proces bemærkes, at Civilstyrelsen endnu ikke – efter at have modtaget sagsøger (1)s ansøgning herom allerede d. 30. december 2011 – har truffet en materiel afgørelse om retten til fri proces. Østre Landsrets krav om sikkerhedsstillelse af 8. juni og 10. august 2012 kan derfor ikke fastholdes på denne baggrund, medmindre fristen for kravets efterkommelse udskydes

³ Jf. allerede dom af 9. oktober 1979 i sagen Airey mod Irland, præmis 20 – 28.

til et tidspunkt efter Civilstyrelsen (og evt. Procesbevillingsnævnet) måtte træffe afgørelse i sagen.

Subsidiært anmodes om, at sikkerhedsstillelsen i det mindste nedbringes til den samlede sikkerhed, som sagsøger i Østre Landsrets sag nr. B-1627-07 blev pålagt at stille, jf. sagens bilag A.⁴ I den pågældende sag (som vil have et større omfang end nærværende sag, hvis Østre Landsret ikke omgør sine beslutninger om udskillelse) blev sagsøgeren pålagt at stille en samlet sikkerhed på 80.000 danske kr. I nærværende sag, som altså p.t. er mindre omfattende, er sagsøgerne pålagt at stille en samlet sikkerhed på nu 360.000 danske kr.

Såfremt Østre Landsret måtte fastholde sine beslutninger af 8. juni og 10. august 2012 om sikkerhedsstillelse, anmodes mere subsidiært om, at fristen for efterkommelse heraf forlænges med som minimum 3 måneder for tidspunktet for landsrettens beslutning herom, således at der bliver reel praktisk mulighed for, at de af sagsøgerne, hvis økonomiske formåen måtte være tilstrækkelig dertil, rent faktisk får mulighed for at gennemføre de dermed forbundne dispositioner.

C. HABILITETSFORHOLD VEDR. LANDSRETTENS SAMMENSÆTNING I FORBINDELSE MED PÅKENDELSE AF ANMODNING OM GENOPTAGELSE FOR SAGSØGERNE 1 - 6.

Ved udskrift af 10. august 2012 af retsbog for Østre Landsret fremgår, at landsdommer Steen Mejer har truffet beslutning for så vidt angår sagsøgerne 7 - 9 om de samme spørgsmål, som sagsøgerne 1 - 6 har begæret genoptaget, jf. processkrift 3 af 22. juni 2012, pkt. B.

Som følge heraf må landsdommer Steen Mejer ikke handle som dommer i forbindelse med Østre Landsrets stillingtagen til genoptagelsesbegæringen indgivet af sagsøgerne 1 - 6, jf. retsplejelovens § 61, og EMRK art. 6.

⁴ Så vidt vides er den pågældende landsretskendelse ikke prøvet ved Højesteret.

Yderligere processtof forbeholdes.

København, d. 31. august 2012

Christian Harlang